

A

a (przed spółgłoską), **ad** (przed samogłoską) *praep* 1. (+ rzeczownik) (zob. też **al, alla, allo, ai, agli, alle**) (kierunek) do: **vado a Roma** jadę do Rzymu; (*miejsce*) w: **sono a Roma** jestem w Rzymie; (*jakość*) w: **quaderno a righe** zeszyt w linie; (*komu, czemu*): **do la lettera a Maria** daję list Marii; (*pora*) na: **a primavera** na wiosnę; (*jednostka czasu*) na, w: **cento chilometri all'ora** 100 km na godzinę, **due volte al mese** dwa razy w miesiącu; (*sposób*): **a mano** ręcznie, **a piedi** pieszo; (*wiek*): **a vent'anni** mając dwadzieścia lat; (*cena*) po: **a tremila il chilo** po 3 tys. kilo; (*powód*): **si spaventa al temporale** boi się burzy 2. (+ czasownik) (*cel*): **vado a comprare il pane** idę kupić chleb; (*przyczyna*): **a vederlo** widząc go, na jego widok; (*warunek*): **a guardarlo bene** jeśli mu się dobrze przyjrzeć

abbagliante [abbaɫ'ʎante] 1. *adj* oślepiający 2. *m pl*: ~i światła drogowe

abbagliare [abbaɫ'ʎare] *vt* oślepić (*o świetle*); *przen* oszukać: **lasciarsi ~ da bei discorsi** dać się zwieść pięknymi słówkami

abbaiare *vi* szczekać; *przen* ~ **contro qu** wrzeszczeć na kogoś

abbandonare 1. *vt* opuścić (*mias-ta*); porzucić, zostawić (*rodzinę*): ~**are qu a se stesso** zostawić kogoś na pastwę losu; rzucić (*studia*); wycofać się (*qc – z czegoś*): ~**are la partita** dać sobie spokój 2. ~**arsi** *vr* opaść (*na fotel*); *przen* dać się ponieść (*wspomnieniom*)

abbandono *m* porzucenie (*rodziny, pracy*); rezygnacja (*z projektu*); *sport* **per ~ dell'avversario** walkowerem; *przen* **trovarsi in ~** być opuszczonym, **un momento di ~** chwila słabości

abbassare 1. *vt* ściszyć (*głos*); obniżyć (*cenę*); spuścić (*wzrok*), pochylić (*głowę*); *sport* ~**are un primato** pobić rekord 2. ~**arsi** *vr* obniżyć się (*o poziomie*), spaść (*o temperaturze*); schylić się; *przen* poniżyć się

abbasso 1. *adv* w dole, na dole 2. *int* precz!: ~ **la guerra!** precz z wojną!

abbastanza [abbaʂ'tantsa] *adv* dość, dosyć; ~ **caro** dość drogo; **ne ho ~** mam tego dość

abbattere 1. *vt* ściąć (*drzewo*); strącić (*samolot*); zburzyć (*ścianę*); zastrzelić (*zwierzę*); *przen* przygnębić (*qu – kogoś*) 2. ~**ersi** *vr* zrazić się (*niepowodzeniem*)

abbazia *f* opactwo

abbellire 1. *vt* upiększyć, ozdobić: ~**ire la terrazza di fiori** ozdobić taras kwiatami; **questo trucco non la ~isce** ten makijaż nie dodaje jej urody 2. ~**irsi** *vr* stroić się, szykować się

abbicci [abbit'tʃi] *m inv* abecadło, alfabet; *przen* **non conoscere l'~** nie mieć podstaw (*di qc – czegoś*)

abbiente 1. *adj* zamożny 2. *m* osoba zamożna; **i meno ~i** niezamożni

abbigliamento [abbilla'mento] *m* ubranie, odzież; **negozio di ~** sklep z odzieżą

abbocciare *vi* połączyć: **il pesce**

rilasciare una ~ wystawić fakturę; wykonanie, robota: **di ottima** ~ doskonale wykonany; czary

fatturare *vt* zaksięgować (*sumę*); wystawić rachunek

fatturato *m* handl obrotowy

fatuo *adj* próżny, powierzchowny (*człowiek*)

fauna *f* fauna

fautore *m* zwolennik (~*rice* *f* zwolenniczka): **essere il ~ore di qc** być zwolennikiem czegoś

fava *f* bób

favilla *f* iskra, iskierka; *przen* **fare** ~*e* błyszczeć (*w towarzystwie*)

favola *f* bajka: **libro di ~e** bajki (*książka*); *przen* bujda

favoloso *adj* baśniowy, bajkowy; *przen* fantastyczny: **ricchezze** ~*e* przeogromne bogactwa

favore *m* uprzejmość, grzeczność: **fare un ~ a qu** zrobić komuś uprzejmość, **per ~** prosię; sympatia, przychylność; korzyść: **prezzo di ~** korzystna cena, **a ~ di qu** na czyjaś korzyść; poparcie: **godere del ~ di qu** cieszyć się czymś poparciem, **con il ~ del buio** pod osłoną nocy

favorevole *adj* korzystny, pomyślny

favorire 1. *vt* sprzyjać (*qc* – *czemuś*); faworyzować, popierać (*qu* – *kogoś*); pokazać: ~**isca patente e libretto di circolazione** prawo jazdy i dowód rejestracyjny prosię 2. *vi* (*w zwrotach grzecznościowych*): **vuol ~ire?** prosię się poczęstować, ~**isca alla cassa** prosię przejść do kasy

favorito *m* ulubieniec; faworyt

fax *m* faks: **inviare un ~** wysłać faks

faxare *vt* przefaksować, przesłać faksem

fazzoletto [fattso'letto] *m* chusteczka

febbraio *m* luty

febbre *f* gorączka: **avere una ~ da cavallo** mieć wysoką gorączkę

febricitare [febbricit'are] *vi* gorączkować

febrile *adj* gorączkowy (*także* *przen*): **stato ~** gorączka

feci ['fetsi] *fpl* kał, odchody

fecondare [fekon'dare] *vt* zapłodnić; *przen* użyźnić (*pole*)

fecondazione [fekondat'sjone] *f* zapłodnienie

fede *f* wiara (*także* *rel*): ~ **cattolica** wiara katolicka, **avere ~ in qc** wierzyć w coś, **in buona ~** w dobrej wierze, **tenere ~ alla promessa** dotrzymać obietnicy; ~ **nuziale** obrączka ślubna

fedele 1. *adj* wierny (*a qu/quc* – *komuś/czemuś*); ~ **all'originale** zgodny z oryginałem 2. *m, f* *rel* wierny, wierna

fedelmente *adv* wiernie

fedeltà *f* wierność; **con ~** wiernie, dokładnie; **ad alta ~** hi-fi

federa *f* powłoczka

federale *adj* federalny, związkowy

federazione [federat'sjone] *f* federacja

fegato *m* wątroba: **soffrire di ~** cierpieć na wątrobę; *kulin* wątróbka; *przen* **mangiarsi il ~** być wściekłym, **avere un bel ~ a...** mieć niezły tupet

felce ['feltse] *f* paproć

felice [fe'litse] *adj* szczęśliwy (*di qc* – *z czegoś*): **sono ~ che...** cieszę się, że..., **Felice Anno Nuovo!** szczęśliwego Nowego Roku!

ferragosto *m* święto Wniebowzięcia Matki Boskiej, 15-go sierpnia (*we Włoszech okres wakacji*)

ferramenta *fpl* artykuły metalowe (*także sklep*)

ferrato *adj* okuty/wzmocniony żelazem; *przen essere ~ in qc* być mocnym/dobrym/biegłym w czymś

ferro *m* żelazo: **ai ~i** z rusztu, **di ~o** żelazny, *przen* stalowy, **~o battuto** kute żelazo, **~o di cavallo** podkowa, **~o da stiro** żelazko, **~i (da calza)** druty (*do robótek*), **i ~i del mestiere** narzędzia pracy; (*w wyrażeniach*) **memoria di ~o** świetna pamięć, **stomaco di ~o** strusi żołądek, **toccare il ~o** odpukać w niemalowane

ferrovija *f* kolej: **impiegato delle ~e** kolejarz

ferroviorio *adj* kolejowy: **orario ~o** rozkład pociągów, **rete ~a** sieć połączeń kolejowych

ferroviere *m* kolejarz

fertile *adj* żyzny, urodzajny

fertilità *f* urodzajność, żyzność (*gleby*); *przen* płodność (*wyobraźni*)

fertilizzante [fertilid'zante] *m* nawóz

fervore *m* żarliwość, gorliwość

fesserija *f* głupota, głupstwo: **dire ~e** pleść bzdury, **fare una ~a** zrobić głupstwo

fesso *adj* głupek, dureń: **fare ~ qu** zrobić z kogoś balona, **non sono ~** nie jestem głupi

fessura *f* szpara, szczelina

festi *f* święto: **~a nazionale/religiosa** święto państwowe/kościelne, **le ~e di Natale/di Pasqua** święta Bożego Narodzenia/wiel-

kanocne, **fare ~a** świętować, **far ~a a qu** przyjąć kogoś gorąco; urodziny, imieniny, zabawa: **~a popolare** festyn, **organizzare una ~a** urządzić zabawę

festeggiare [fested'dzare] *vt* świętować, obchodzić (*urodziny*): **~ il vincitore** uhonorować zwycięzcę

festeggiato [fested'dzato] *m* solenizant; jubilat

festival *m* festiwal

festività *f inv* święto, dzień świąteczny

festivo *adj* świąteczny: **giorno ~** dzień świąteczny, święto; **orario ~** rozkład jazdy w dni świąteczne

festoso *adj* radosny, wesoły: **accoglienza ~a** gorące powitanie

fetido *adj* śmierdzący, cuchnący: **odore ~** smród

feto *m* płód

fetore *m* smród, fetor

fetta *f* kromka (*chleba*); plasterek (*szynki*); kawałek (*tortu*); **~ina di limone** plasterek cytryny

fettuccia [fet'tuttʃa] *f* wstążka; *kulin ~e, ~ine* wstążki (*makaron*)

feudale *adj* feudalny

feudo *m* posiadłość ziemska

fiaba *adj* bajka

fiacca ['fjakka] *f* lenistwo: **ho la ~** nic mi się nie chce, **battere la ~** odwalać robotę

fiaccola ['fjakkola] *f* pochodnia; **~ olimpica** znicz olimpijski

fiola *f* ampułka (*leku*); fiołka

fiamma *f* płomień: **andare in ~e** spłonąć, **dare alle ~e** podpalić; *przen* flama, miłość

fiammifero *m* zapalnik

fiammingo 1. *adj* flamandzki 2. *m* Flamand (**~a** *f* Flamandka); flamandzki (*język*)

vulcanico [vul'kaniko] *adj* wulkaniczny: **roccia ~a** skała wulkaniczna

vulcano [vul'kano] *m* wulkan; *przen* osoba tryskająca pomysłami/energią

vuotlare 1. *vt* opróżnić: **~are una bottiglia** opróżnić/wypić butelkę; *przen* **~are il sacco** wyśpiwać wszystko, **~are le tasche a qu** okraść kogoś 2. **~arsi** *vr* opróżnić się, opustoszeć

vuoto 1. *adj* pusty (*o szklance*); opustoszały (*o mieście*); (*w wy-*

rażeniach): **a stomaco ~o** na czczo, **~o di senso** pozbawiony sensu, **arrivare a mani ~e** przyjść z pustymi rękami, **rimanere a mani ~e** pozostać z niczym, odejść z kwitkiem, **ho la testa ~a** mam pustkę w głowie 2. *m* pustka: **sentire un ~o** odczuwać pustkę (*po stracie*); próżnia; przepaść: **lanciarsi nel ~o** rzucić się w przepaść; **restituzione dei ~i** zwrot pustych butelek; *przen* **a ~o** daremnie, na darmo, na próżno

W

wafer *m* wafel: **~ al cioccolato** wafle czekoladowe

wagon-lit [vagon'li] *m* wagon sypialny

wagon-restaurant [vagonresto'ran] *m* wagon restauracyjny

water *m* muszla klozetowa

watt ['vat] *m fiz* wat

windsurf ['winsurf] *m* windsurfing

würstel ['vurstel] *m* parówka

X

xenofobia *f* ksenofobia

xenofobo *m* ksenofob

xerocopia [ksero'kopja] *f* kserokopia

xerocopiatrice [kserokopja'trice] *f* kserokopiarka

xilofono *m* muz ksylofon

Y

yacht ['jɔt] *m* jacht

yen *m* jen (*waluta*)

yiddish ['iddiʃ] *m* jidysz (*język*)

yoga *f* joga: **fare lo ~** uprawiać jogę

yogurt *m* jogurt: **~ alla frutta** jogurt owocowy, **~ magro** chudy jogurt

Z

zabaione [dzaba'jone] *m* kulin kogel mogel z likierem

zac ['dzak], **zacchete** ['dzakkete] *int* ciach!

zaf, zaff ['dzaf], **zaffete** ['dzaffete] *int* ciach!: **ziff** ~ rach ciach; hyc!

zaffata ['tsaf'fata] *f* odór

zafferano [dzaffe'rano] *m* kulin